

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้องกับภารกิจมากขึ้นในปัจจุบัน จนเป็นสาขาวิชาที่มีความสำคัญสาขาวิชาหนึ่งของผลึกษาและการกีฬา นั่นคือ สาขาจิตวิทยาการกีฬา ดังนั้นความหมายจิตวิทยาการกีฬา ก็คือ การศึกษาแขนงหนึ่งที่น่าเอาหลักจิตวิทยาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์การกีฬา เพื่อช่วยให้นักกีฬามีความสามารถสูงขึ้น หลักจิตวิทยาที่นำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์การกีฬา ได้แก่ จิตวิทยาแรงจูงใจ จิตวิทยาบุคลิกภาพ จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาสังคม จิตวิทยานักพัฒนาการ และอื่น ๆ (คิลปชัย สุวรรณธาดา, 2532)

ในต่างประเทศได้คำนึงถึงเรื่องนี้มา 20 กว่าปีแล้ว โดยได้ตื่นตัวและมีความเห็นว่า การสร้างสมรรถภาพทางกายและการฝึกซ้อมจนเกิดความชำนาญ แม้จะเป็นสิ่งสำคัญที่จริงแต่องค์ประกอบดังกล่าวแต่เพียงลำพังก็ไม่สามารถทำให้ประสบผลสำเร็จอย่างสูงสุดในการแข่งขันกีฬา วงการผลึกษาและกีฬาในประเทศไทยปัจจุบันก็ได้ให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของจิตวิทยาการกีฬามากขึ้น ดังคำปราศรัยของ พลเอก เทียนชัย สิริสัมพันธ์ รองนายกรัฐมนตรี ที่กล่าวในพิธีเปิดการประชุมในหัวข้อ " ความสำคัญของจิตวิทยาการกีฬาและการเตรียมตัวนักกีฬา ก่อนเข้าแข่งขัน " เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2532 ณ อาคารวิทยพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่า " จิตวิทยาการกีฬานั้นมีความจำเป็นและสำคัญต่อการแข่งขันกีฬาเป็นอย่างมาก การแข่งขันกีฬาใด ถ้าหากว่าผู้ฝึกสอนคนใดเตรียมนักกีฬาเพื่อเข้าแข่งขันโดยไม่ได้คำนึงถึงหลักการทางด้านจิตวิทยาการกีฬานี้ความคุ้มกันไปด้วยแล้ว โอกาสของการได้มาซึ่งชัยชนะจากการแข่งขันนั้นจะเป็นไปได้ยากมาก (ประพัฒน์ ลักษณะนิสทธิ์, 2532) อย่างไรก็ตาม การนำเอาศาสตร์ทางด้านจิตวิทยาการกีฬามาใช้ในวงการกีฬาของประเทศเรายังมีขีดจำกัดอีกมาก ทั้งนี้เพราะการขาดบุคลากรผู้ชำนาญ, ขาดงบประมาณ, ขาดอุปกรณ์และขาดการศึกษา ค้นคว้า วิจัยกันอย่างจริงจังและอื่น ๆ นอกจากนี้วัฒนธรรม และประเพณีไทยที่สืบเนื่องมาแต่โบราณกาล ทำให้นักกีฬาไทยส่วนใหญ่ถูกอบรบให้อยู่ในโอวาทสงบเสงี่ยมเจียมตัวเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่ หรือแขกที่มาเยือน พฤติกรรมและความประพฤตินั้นจึงทำให้นักกีฬาไทย

เสียเปรียบในสถานการณ์การแข่งขัน ซึ่งต้องมีการปรับทัศนคติความนึกคิดของนักกีฬาที่จะไปแข่งขันในต่างประเทศกันเสียใหม่

ในการแข่งขันกีฬานานาชาติ นักกีฬาไทยมีข้อเสียเปรียบหลายประการด้วยกัน คือ

1. สมรรถภาพทางกาย เช่น ความแข็งแรง ความอดทน ความเร็ว ความคล่องแคล่วว่องไว เป็นต้น
2. ด้านโภชนาการ นักกีฬามีพัฒนาการน้อยเนื่องจากนักกีฬารับประทานอาหารยังไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ตามความต้องการ และให้คุณค่าทางอาหาร ที่จะส่งเสริมสมรรถภาพ
3. ขนาด รูปร่าง ส่วนสูง ของนักกีฬาไทยในปัจจุบันค่อนข้างจะเสียเปรียบนักกีฬานานาชาติ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะ เทคนิค ตลอดจนสมรรถภาพทางกายและจิตใจอีกด้วย
4. ทางด้านความมุ่งมั่น แข็งขันในการต่อสู้ในสถานการณ์การแข่งขันของนักกีฬาไทยยังมีขีดจำกัด โดยเฉพาะเมื่อนักกีฬาต้องออกไปแข่งขันยังต่างประเทศ
5. ด้านวัฒนธรรมและประเพณีไทย ทำให้นักกีฬามีความสุภาพอ่อนน้อมซอาด ความก้าวร้าวฮึกโหม ซึ่งเป็นข้อเสียเปรียบในสถานการณ์การแข่งขัน ดังนั้นจะต้องเพิ่มความก้าวร้าวฮึกโหมเข้าไปในจิตใจให้มาก คุณลักษณะการต่อสู้ของนักกีฬาจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จะเห็นตัวอย่างของความก้าวร้าวฮึกโหมได้ดีที่สุด นักกีฬาไทยที่ออกไปแข่งขันกีฬาในต่างประเทศส่วนมากจะขาดคุณสมบัติข้อนี้กันทั้งนั้น (เจริญ วรธนะสิน, 2532)

กูดและคณะ (Gould et al. อ้างถึงในสมบัติ กาญจนกิจ, 2532) ได้ศึกษาถึงเทคนิคและกลยุทธ์ทางจิตวิทยาการกีฬา โดยโปรแกรมที่สัมฤทธิ์ผลของกีฬามวยปล้ำ และได้รายงานถึงลำดับความสำคัญของ 21 เทคนิค และกลยุทธ์ที่ใช้ในกีฬาประเภทนี้ ดังต่อไปนี้

1. ความมีจิตใจเข้มแข็ง (Mental Toughness)
2. ทัศนคติทางบวก (Positive Attitude)
3. แรงจูงใจบุคคล (Individual Motivation)
4. ความตั้งใจและสมาธิ (Attention & Concentration)

5. การตั้งเป้าประสงค์ (Goal Setting)
6. การเตรียมสภาพจิตใจก่อนแข่งขัน (Pre-match Mental Preparation)
7. ความสามารถในการโค้ช (Coachability)
8. พฤติกรรมก้าวร้าวอีกโหม (Aggression-Assertive Behavior)
9. การควบคุมทางอารมณ์ (Emotion Control)
10. ความวิตกกังวล และการควบคุมความเครียดเพื่อแข่งขัน
(Anxiety Competitive Stress Control)
11. การฝึกจิตใจ และจินตภาพ (Mental Practice-Imagery)
12. ความเป็นผู้นำ (Leadership)
13. ปัญหาการสื่อสารกับนักกีฬา (Communication Problems)
14. พฤติกรรมไม่ดีในการฝึกซ้อม (Poor Practice Behavior)
15. ความกลัวจะผิดหวัง (Fear of Failure)
16. ความสามัคคีของทีม การผสมผสาน และการเข้าร่วมกัน
(Team Cohesion/Unity-Harmony)
17. ขาดความมั่นใจ (Lack of Confidence)
18. ความมีน้ำใจนักกีฬา (Sportmanship Character)
19. ความมั่นใจมากเกินไป (Overconfidence)
20. ทักษะคติทางลบ (Negative Attitude)
21. ไม่มีความสำเร็จ (Underachievement)

เมื่อพิจารณาดูจะเห็นว่า ความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬาเป็นคุณลักษณะทางจิตวิทยาการกีฬาอย่างหนึ่ง ที่ควรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนจะมีความก้าวร้าวติดตัวมาแต่กำเนิด และอยู่ในจิตใต้สำนึกกันทุก ๆ คน การนำพฤติกรรมนี้มาใช้ในลักษณะใดก็ขึ้นอยู่กับการควบคุม การใช้พฤติกรรม ถ้าใช้ในทางที่ไม่ดีก็จะเกิดความรุนแรง การทำร้ายหรือทำลายกันเกิดขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าสามารถควบคุมพฤติกรรมนี้ให้เกิดขึ้นเฉพาะช่วง เฉพาะเวลา เฉพาะลักษณะใดลักษณะหนึ่งอาจจะ เป็นประโยชน์ต่อไปได้ ซึ่งคุณลักษณะอันนี้นักจิตวิทยาหลาย ต่อหลายคน

สนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสนใจที่จะใช้กับเด็กเพราะว่าการเปลี่ยนแปลงในเด็กค่อนข้างง่ายกว่าการที่จะไปเปลี่ยนขณะที่เขาอายุมากแล้ว ดังสุภาษิตว่า "ไม้อ่อนดัดง่ายกว่าไม้แก่"

รูสโซ (Rousseau, 1964 อ้างถึงในกิติพงษ์ เทียนตระกูล, 2522) ได้กล่าวว่า เด็กเปรียบเสมือนกระดาษขาวบริสุทธิ์ เด็กจะมีลทินหรือมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปก็เนื่องจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เด็กจะมีกิริยาตอบสนองต่อบุคคลอื่นทั้งนี้ เนื่องมาจากความเจริญเติบโตนั่นเอง เด็กแต่ละคนจะมีความเป็นตัวของตัวเองซึ่งเป็นเอกลักษณ์

แวนนิเออร์ และฟอสเตอร์ (Vannier and Foster, 1968) ได้กล่าวถึงเด็กว่า แต่ละคนควรมีการพัฒนาการขึ้นทั้ง 3 ด้าน คือพัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านสังคม และพัฒนาการทางด้านจิตใจ ในวัยนี้เด็กจะจัดประสบการณ์ให้เกิดความสมดุลระหว่างตนเองและผู้อื่น มีการตอบโต้มากขึ้น สนุกสนานในการแข่งขันตลอดจนมีพัฒนาการในการทำงานเป็นกลุ่มและต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ชอบการเล่นเป็นทีม ทักษะกีฬาและกิจกรรมที่เป็นกลุ่มจะช่วยให้เด็กมีความรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงควรได้รับการพัฒนาความสัมพันธ์ของอวัยวะโดยการจัดกิจกรรมที่มีการแข่งขัน กิจกรรมเหล่านั้นควรจะเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้พบความสำเร็จโดยการให้ฝึกทักษะที่ไม่ยาก เด็กเริ่มจะมองตนเองตลอดจนมองผู้อื่นโดยใช้ประสบการณ์ของตนเอง

เด็กในช่วงอายุ 10 ปีขึ้นไป จะมีความสำคัญมากในการเล่นกีฬาเพราะเด็กในวัยนี้ จะมีการเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็ว โดยมีการเปลี่ยนแปลงขนาดรูปร่าง ความสูง น้ำหนัก หัวใจ ปอด ลำไส้ กระเพาะอาหาร ความดันโลหิต อัตราการเต้นของหัวใจ การเผาผลาญอาหารของร่างกาย ระบบกล้ามเนื้อ และระบบประสาท การฝึกสอนที่เป็นการฝึกกล้ามเนื้อที่ต้องใช้แรงมาก ๆ โดยเฉพาะเด็กผู้ชาย เช่น การต่อสู้ที่ต้องแข่งขันหรือจำพวกทดสอบความสามารถของตนเอง ได้แก่ หยัดหยุ่น ยูโด เด็กในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางด้านกลไก การเคลื่อนไหว มีความแข็งแรง นอกจากนี้พัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กวัยนี้也将มีความรุนแรง ทำอะไรมักให้ได้ตั้งใจ ใจร้อน ภู่วามมีการตัดสินใจรวดเร็ว กระทั่งหัน

ไม่มีการพิจารณาให้รอบคอบ เอาแต่ใจตนเอง มีความรู้สึกอ่อนไหวง่าย ชอบใช้กำลัง ชอบแสวงหานักกีฬาที่มีความเก่งกล้า ชอบมีหัวหน้าทีมและยอมตนเป็นลูกน้อง ส่วนทัศนคติทางด้านสังคม เด็กวัยนี้ชอบอิสระเป็นผู้ใหญ่ขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ต้องการแสดงออก มีความรับผิดชอบ ชอบเลียนแบบนักกีฬาที่มีชื่อเสียงหรือดาราในทีม เป็นต้น (กรมพลศึกษา, 2527)

การเข้าใจในพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก ถือได้ว่าเป็นการเตรียมการในการสร้างนักกีฬาล่วงหน้า อย่างไรก็ตาม การเตรียมนักกีฬาอย่างมีระบบ มีระเบียบวินัย อย่างเช่น ประเทศจีน ญี่ปุ่น และประเทศอื่น ๆ ที่เป็นผู้นำทางการกีฬาอยู่ในขณะนี้ นับตั้งแต่การให้อาหารที่ถูกต้อง และการออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยเด็กเล็ก ครั้นโตขึ้นถึงวัยที่จะเล่นกีฬาได้ (8-10 ปี) จึงเริ่มนำเด็กเหล่านี้เข้าสู่ระบบของการปลูกฝังให้เป็นนักกีฬา ด้วยการสร้างร่างกายให้เป็นนักกีฬาเมื่อถึงวัยอันสมควร (เกษม นครเขตต์, 2532)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญ ในการศึกษาความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพราะเด็กในวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การที่จะควบคุมแรงผลักดัน ที่จะทำให้เกิดความรุนแรง หรือเปลี่ยนความรุนแรง และใช้ความรุนแรงให้ถูกต้องย่อมจะมีประโยชน์มากในการกีฬา เปลี่ยนการทะเลาะเบาะแว้งที่เกิดขึ้นเสมอในขณะแข่งขันกีฬามาเป็นการเล่นที่มีความรุนแรงในเกม เล่นอย่างความเป็นนักกีฬาที่แท้จริง ด้วยการควบคุมอย่างมีระบบโดยใช้ความรู้ ที่ได้จากการวิจัยทางด้านจิตวิทยาการกีฬา ย่อมเป็นหนทางและแนวทางใหม่ที่จะเกิดขึ้นในวงการกีฬาไทยต่อไป สำหรับการศึกษาที่ได้ศึกษาแยกลักษณะเพศ เป็นเพศชายกับเพศหญิง ก็เพราะยังไม่มีหลักฐานยืนยันว่า เพศชายจะมีความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬามากกว่าเพศหญิง ถึงแม้ว่าการวิจัยของ ซิลวา (Silva, 1983 quoted in Cox, 1990) ได้วิจัยความสัมพันธ์ของกีฬา และแสดงให้เห็นว่า ผู้ชายและผู้หญิงรับรู้ถึงเรื่องของความก้าวร้าวได้ต่างกัน โดยมีความเชื่อว่าความก้าวร้าว ในระหว่างการแข่งขันกีฬานั้นเป็นสิ่งที่มิมีเหตุผล สามารถยอมรับความรุนแรงได้มากกว่าผู้หญิง

แต่อย่างไรก็ตามสำหรับผู้หญิงแล้วความเป็นไปได้ในเรื่องการปะทะ ระดับความรุนแรงก็มี และเป็นสิ่งที่คาดเดาได้ยากกว่าเป็นพฤติกรรมความรุนแรงหรือไม่ ด้วยเหตุต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬา ระหว่างนักเรียนชาย กับนักเรียนหญิง
3. เพื่อเปรียบเทียบความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬา ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เป็นนักกีฬา กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่เป็นนักกีฬา
4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง เพศ กับกลุ่มนักเรียนที่มีผลต่อความก้าวร้าว ในสถานการณ์การกีฬา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬา ระหว่างนักเรียนชาย กับนักเรียนหญิงแตกต่างกัน
2. ความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬา ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เป็นนักกีฬากับกลุ่มนักเรียนที่ไม่เป็นนักกีฬาแตกต่างกัน
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง เพศ กับกลุ่มนักเรียนที่มีผลต่อความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬาเท่านั้น
2. ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 3.1.1 ตัวแปรเพศ ได้แก่ นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง
 - 3.1.2 ตัวแปรกลุ่มนักเรียน ได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่เป็นนักกีฬา และกลุ่มนักเรียนที่ไม่เป็นนักกีฬา
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คะแนนความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬา

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

แบบวัดความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานี้ ได้รับรองจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางด้านจิตวิทยาและพลศึกษา ดังนั้นจึงใช้วัดความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬาของนักเรียนได้ งานวิจัยนี้ถือเอาคะแนนความก้าวร้าวที่เกิดจากการประเมินตนเอง เป็นดัชนีบ่งบอกระดับความก้าวร้าว ถ้านักเรียนคนไหนได้คะแนนจากการประเมินตนเองสูง ก็แสดงว่ามีความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬาสูง นักเรียนคนไหนได้คะแนนจากการประเมินตนเองต่ำ ก็แสดงว่ามีความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬาต่ำ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชาย และนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มนักเรียน หมายถึง กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งตามกลุ่มนักเรียนที่เป็นนักกีฬา และกลุ่มนักเรียนที่ไม่เป็นนักกีฬา
 กลุ่มนักเรียนที่เป็นนักกีฬา หมายถึง นักเรียนผู้เล่นกีฬาที่เป็นตัวแทนของโรงเรียน หรือเป็นนักกีฬาที่ได้รับคัดเลือกให้ลงแข่งขัน

กลุ่มนักเรียนที่ไม่เป็นนักกีฬา หมายถึง นักเรียนผู้ไม่เคยเข้าร่วมแข่งขันกีฬาไม่ว่าจะเป็นระดับโรงเรียน หรือทีมใดมาก่อน

ความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬา หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลใช้ในการเล่นกีฬา โดยมี และไม่มีเจตนาที่จะทำร้าย ใช้กำลัง หรือความพยายามที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในที่นี้หมายถึง คะแนนที่นักเรียนได้รับจากการตอบแบบวัดความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬา ตามการรับรู้ของตนเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทราบลักษณะความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง
2. ทราบลักษณะความก้าวร้าวในสถานการณ์การกีฬาของนักเรียนที่เป็นนักกีฬา และนักเรียนที่ไม่เป็นนักกีฬา
3. เป็นแนวทางในการคัดเลือกนักกีฬาในอนาคต
4. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการกีฬา ทางด้านจิตวิทยาการกีฬา เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่สูงสุด
5. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ถึงความก้าวร้าว ในสถานการณ์การกีฬา กับ การแสดงความสามารถของนักกีฬา